

Szülők és szakemberek

Dr. Radványi Katalin
ELTE

Pedagógiai pszichológiai megállapítások:

(Kozéki Béla)

A ráhatás dimenziói:

1. Affektív dimenzió

Az affektív ráhatás főbb alapelemei:

- a) az otthon vonzó vagy taszító légköre, az empátias, közvetlen érzelmi kapcsolat lehetősége;
- b) a szülő pozitívan értékeli gyermekét, érezteti vele, hogy sokra becsüli, sokat jelent számára, vagy ellenkezőleg, lebecsüli;
- c) szeretet viselkedésben is megnyilvánul, simogatás, kedveskedés, a kontaktkomfort megfelelő biztosításában

2. Kognitív dimenzió

Főbb alapelemei:

- a) a bizalom nyílt légköre, melyben a nevelő az értelem engedte legnagyobb önállóságot biztosítja a gyermek számára
- b) beláttatással irányítás, aktív önállóságra nevelés; a nevelő mindent megbeszél a gyermekkel, mi miért helyes vagy helytelen, így a gyermek örömmel tanul tőle,
- c) az aktivitás, a siker örömét ismerteti meg a gyermekkel

3. Effektív dimenzió

Ez mind a normák kialakítása, mind a tényleges viselkedés szempontjából a hatékonyság dimenziója

- a) adekvát normarendszer, mely erős, ha a szülő maga is a normáknak megfelelően viselkedik
- b) következetesség,
- c) határozottság a betartatásban: a modell mintájában követett, érvelése nyomán interiorizált értékek konzisztens megerősítése

Az iskola és a család **együttműködése** fontos volt az előző két dimenzióban is, itt viszont – éppen a konzisztencia alapvető szerepe miatt – elengedhetetlen. Elsősorban a szülők összhangja döntő, de az értékek hierarchiájában és a betartatás fokában a szülők és pedagógusok, a felnőttek és gyermekek között sem lehet lényeges eltérés.

A gyermekekre ható személyek

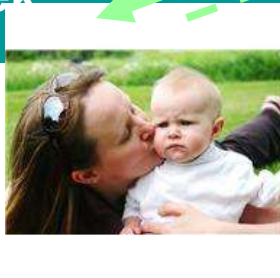
„Szakemberek”, illetve akiket a szülők vagy mások annak gondolnak

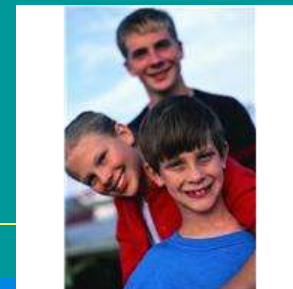
Lakókörnyezet, szülők munkahelyi környezete

Család: apa, anya, testvérek

Rokonok: nagyszülők, unokatestvérek, stb...

Hol lehetnek problémák a szülők és a szakemberek között SNI gyermekek esetén?

1. Első szülő-szakember találkozás: a „megmondás” – hatása a szülőkre. (Visszahatás a „szakemberre”)
2. A fejlesztés, tanulás idején: fejlesztés bemutatása, a szülőkkal való együttműködés. Fő cél: a mintaadás

Különbségek a motiváció területén a szülők és a szakemberek között

A szülők a betegség/fogyatékoság/sérülés tényét szerencsétlenségként élik meg, aggódnak a jövő miatt, a problémára megoldást nem találnak.

A szülőknek a fogyatékoságból adódó problémákkal foglalkozni kell.

A szakemberek foglalkozni akarnak a fogyatékoságból adódó problémákkal.

Különbség az elfogadottságban

Különösen azok a szülők szenvednek a fogyatékoság tényétől, akik társadalmi tekintélyt élveznek, illetve azok, akik a társadalmi teljesítménykényszer ellen nem tiltakoznak.

A szülők szociálisan
értéktelennek érzik
magukat

A szakemberek
szociálisan
„felértékelődnek”

Mindenekelőtt a szülőknek
van szükségük segítségre,
különösen a korai
időszakban.

A szakemberek
elsősorban a gyermekkel
foglalkoznak, és csak
periférikusan a
szülőkkel.

Különbség az önmegvalósításban

A szülők számára az önmegvalósítás rendkívül korlátozottá válik.

A szülők kényszerítve érzik magukat arra, hogy akár az intim szférájukba is bepillantást engedjenek. Ők azok, akiket „kihallgatnak”

A szakemberek rendkívüli lehetőséget nyernek az önmegvalósításra.

A szakember visszahúzódhat szakmai pozíciója mögé. Az egyoldalú nyitottság alapján, ami a tanácsadás helyzetéből adódik, a szakember a „kihallgató” képét mutatja.

Általában:

A szülők problémái
és elvárásai
túlnyomóan
érzelmi töltésűek

A szakemberek problémái
és elvárásai alapvetően a
professzionális gondolkodás
szintjén mozognak

Negatív következmények a szülőknél:

- A szülők pszichés energiáinak kimerülése
- „Tanult tehetetlenség” kialakulása
- Visszahúzódás, kisebbségérzés, frusztráció a szülőknél, amely visszahat a fejlesztő foglalkozásokban, illetve az egész munkában való részvételre,
- Viselkedésük „igazolása” azzal, hogy úgysem ér semmit a fejlesztés, egyre több negatív következmény a gyermek fejlődését tekintve.

Negatív következmények a szakembereknél:

- Értetlenség a szülők viselkedésével kapcsolatosan
- Elbizonytalanodás, sikertelenségérzet, kompetenciahiány-érzet, frusztráció
- Ok-keresés, agresszió
- Védekezésként érzelmi és empatikus beszűkülés, bourn-out.

Mit lehet tenni, mire érdemes odafigyelni?

Szülőknél:

- Első időktől kezdve mentálhigiénés karbantartás
- Folyamatos odafigyelés, bevonás a fejlesztés tervezésébe
- Lehetőséget biztosítani (és biztatni őket) arra, hogy mindig jelezzék a problémáikat
- Biztosítani a pszichológiai támogatás lehetőségét
- Komolyan venni a panaszait

Szakembereknél:

- Már az alapképzésbe több ismeretet vinni a témáról (orvosok és védőnők)
- Felhívni a figyelmet a lehetséges problémákra
- Rendszeres szupervíziót biztosítani, problémafeldolgozó, intervíziós csoportokat létrehozni.

A tradicionális, illetve a családközpontú megközelítés összehasonlítása

Tradicionális	Családközpontú
A szülők bevonása azt jelenti, hogy megkapják a támogatások sorát.	A családdal együtt hoznak döntéseket, dolgozzák ki a célokat, tervezik meg a programokat valamint a támogatásokat együtt szerzik meg.
A szülők bevonása által „stabil” segítők vannak a gyermekeknek, akik a professzionális munkát segítik (pl. a terápiák és intervenciók otthoni megvalósítása).	A szülőkkel együttműködve a szakemberek tisztában vannak azzal, hogy a gyermekkel és a családdal történő munka során a gyermeket és a családot szolgálják, a nekik legmegfelelőbb formában.
A szülőket „szolgálatkészségük” alapján ítélik meg, hogy mennyire tesznek eleget az előírt szülői részvételnek a gyermekükkel kapcsolatos aktivitások és kezelések területén.	A családok maguk választják ki a részvétel mértékét, nem ítélik meg őket, nem büntetik, illetve nem mutogatnak rájuk követendő példaként.

Köszönöm a figyelmet!

